

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ПСИХОДІАГНОСТИКА, КЛІНІЧНА ПСИХОДІАГНОСТИКА**

Спеціальність: **С4 «Психологія»**

Освітньо-професійна програма: **Клінічна психологія**

Код компонента в освітній програмі: **ОК 18**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Форма здобуття освіти: **очна (денна)**

Рік навчання: **II**

Семестр(и): **III (осінній)**

Тип освітнього компонента: **нормативний**

Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **4 кредити ECTS (120 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**

Підсумковий контроль: **іспит**

Пререквізити: **загальна психологія, психологія особистості, вступ до фаху «Клінічна психологія».**

Кафедра/підрозділ: **кафедра української мови, психології та педагогіки**, пр. Науки, 4, корпус А, 5 поверх

Керівник освітнього компонента: **Єріна Віолетта Віталіївна**,
email: vv.yerina@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Курс «Психодіагностика, клінічна психодіагностика» зосереджений на вивченні теоретичних засад та практичних методів психологічної діагностики. Розглядаються історія становлення дисципліни, психометричні принципи та методологія діагностичних досліджень, класифікація психодіагностичних методик. Значна увага приділяється вивченню об'єктивних, суб'єктивних і проєктивних методів, діагностиці інтелекту, пізнавальних процесів, творчих і спеціальних здібностей, а також особистісних характеристик. Важливим блоком курсу є клінічна психодіагностика, що охоплює діагностику психічних процесів і станів, дослідження розладів особистості, невротичних і органічних порушень, а також особливості діагностики психічного розвитку дітей.

МЕТА КУРСУ: формувати у здобувачів знання про теоретичні основи та методи психодіагностики, розвинути практичні навички використання психодіагностичних методик у клінічній та практичній психології, забезпечити вміння інтерпретувати результати досліджень і застосовувати їх для психологічної допомоги.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- пояснювати основні принципи та психометричні засади психодіагностики;
- описувати й класифікувати методи психодіагностичних досліджень;
- застосовувати стандартизовані тести для оцінювання інтелектуальних, пізнавальних та творчих здібностей;
- використовувати опитувальники для аналізу особистісних рис, мотиваційних та ціннісних орієнтацій;
- інтерпретувати результати проєктивних методик у клінічній практиці;
- здійснювати психодіагностику у випадках розладів особистості, невротичних і органічних станів;
- проводити діагностику психічного розвитку дітей з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей;
- дотримуватися професійно-етичних стандартів у психодіагностичній діяльності.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (30 год.):

1. Психодіагностика як теоретико-практична дисципліна. Структура та професійно-етичні аспекти психодіагностичної діяльності.
2. Історія становлення психодіагностики, її сучасний стан та перспективи розвитку.

3. Психометричні основи психологічної діагностики.
4. Загальна характеристика експериментальних та неекспериментальних методів діагностики.
5. Об'єктивний підхід у психодіагностиці. Загальна характеристика тестових методик.
6. Психодіагностика інтелектуальних та пізнавальних здібностей.
7. Діагностика творчих та спеціальних здібностей. Тести досягнень.
8. Суб'єктивний підхід у психодіагностиці. Загальна характеристика опитувальників, методик суб'єктивного шкалювання та самооцінювання.
9. Опитувальники для оцінювання структури особистості та її мотиваційно-ціннісного профілю.
10. Опитувальники ситуативних характеристик особистості та міжособистісної взаємодії.
11. Проективний підхід у психодіагностиці. Загальна характеристика проективних методик.
12. Методи та інструменти клінічної психодіагностики психічних процесів і особистості.
13. Психодіагностика клінічних випадків при розладах особистості, невротичних і органічних порушеннях.
14. Особливості проведення діагностики психічного розвитку дітей.
15. Застосування математико-статистичних методів у психодіагностиці.

Перелік тем практичної роботи (70 год):

1. Психодіагностика як теоретико-практична дисципліна. Структура психодіагностики.
2. Професійно-етичні аспекти психодіагностичної діяльності.
3. Історія становлення психодіагностики, її сучасний стан та перспективи розвитку.
4. Психометричні основи психологічної діагностики.
5. Загальна характеристика експериментальних та неекспериментальних діагностичних методів.
6. Класифікація психодіагностичних методик.
7. Об'єктивний підхід. Загальна характеристика тестових методик.
8. Психодіагностика особливостей розвитку інтелекту.
9. Психодіагностика творчих здібностей.
10. Психодіагностика особливостей пам'яті.
11. Психодіагностика особливостей уваги.
12. Психодіагностика особливостей мислення.
13. Суб'єктивний підхід. Загальна характеристика опитувальників, методик суб'єктивного шкалювання та самооцінювання.
14. Опитувальники рис особистості.
16. Типологічні опитувальники.
17. Опитувальники мотивів.
18. Опитувальники цінностей.
19. Опитувальники настанов (атитюдів).
20. Опитувальники станів.
21. Психосемантичні методи діагностики особистості.
22. Проективний підхід. Загальна характеристика проективних методик.
23. Основні проективні методики в клінічній діагностиці особистості.
24. Психодіагностика клінічних випадків при розладах особистості, невротичних та органічних порушеннях.
25. Особливості проведення діагностики психічного розвитку дітей.
26. Математико-статистична обробка даних психодіагностики.

Перелік тем самостійної роботи студента (80 год.)

1. Психодіагностика як галузь теорії й практики, структура дисципліни та етичні стандарти професійної діяльності.
2. Етапи розвитку психодіагностики, сучасні тенденції та напрями подальшого вдосконалення.
3. Психометричні засади оцінювання у психологічній діагностиці.
4. Основні характеристики експериментальних і неекспериментальних методів у психодіагностиці.

5. Об'єктивний підхід у психодіагностиці та характеристика стандартизованих тестових процедур.
6. Дослідження інтелекту та пізнавальних функцій за допомогою психодіагностичних методик.
7. Оцінювання творчих і спеціальних здібностей та застосування тестів досягнень.
8. Суб'єктивний підхід у психодіагностиці та використання опитувальників і методик самооцінювання.
9. Діагностика особистісної структури та мотиваційно-ціннісних орієнтацій за допомогою опитувальників.
10. Опитувальники для вивчення ситуативних характеристик та особливостей міжособистісної поведінки.
11. Проективний підхід у психодіагностиці та загальні риси проективних методик.
12. Клінічні методи і техніки дослідження психічних процесів та особистості.
13. Психодіагностика у клініці: діагностика розладів особистості, невротичних і органічних станів.
14. Дослідження психічного розвитку дітей у психодіагностичній практиці.
15. Використання математичних і статистичних методів у психологічній діагностиці.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекції, інтерактивні дискусії, аналіз психодіагностичних випадків, робота в малих групах, виконання тестових завдань, метод кейсів, рольові ігри, моделювання клінічних ситуацій, тренінгові вправи, метод самопрезентації, мозковий штурм, статистична обробка результатів.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до іспиту є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за іспит становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + І$.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити

запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Галян І.М. Дизайн психологічного дослідження: Навч. посібник, 2024. Львів : СПОЛОМ, 2024. 192 с.
2. Корольчук В., Корольчук М., Кривда К., Науменко Н. Особливості дистанційної психодіагностики психічних станів і професійного здоров'я фахівців. Вісник Національного університету оборони України, 79(3), 2024. 66–72.
3. Мельничук О.Б. Психологічна діагностика. Навч. посібник. 2-ге видання. Київ: «Каравела», 2022. 316 с.
4. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій: психологічний практикум. Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко, В. І. Лагодзінська, В. М. Івкін, О. С. Ковальчук; за ред. Л. М. Карамушки. Київ: Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, 2023. 76 с.
5. Османова А. М., Хорунженко Г. В. Клінічна психологія : навч. посіб.: Талком, 2022. 228 с.
6. Петровська, І.Р., Островська, К.О. Математично-статистичні методи обробки емпіричних даних психолого-педагогічних досліджень: навчальний посібник. Львів: Друкарня «Справи Кольпінга в Україні», 2021. 140 с.
7. Прикладна психодіагностика в Національній гвардії України: метод. посіб. / Колесніченко О. С. та ін.; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2020. 388 с.
8. Психодіагностика в клінічній психології : навч. посіб. / Укл. Л. М. Співак, А. М. Османова. Київ: Університет «Україна», 2023. 146 с.
9. Психодіагностика та психокорекція дітей: навч.-метод. рек./ Уклад. Н. Скрипник. Умань : Візаві, 2024. 77 с.
10. Психодіагностика. Психологічний практикум : навч. посібн. / Н.Л. Шеленкова. Умань : Візаві, 2024. 277 с.

Зав. кафедри української мови,
психології та педагогіки

Людмила ФОМІНА